

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „Az Európai Bizottság közleménye a Tanácsnak az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról – Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: Az Európai ifjúsági paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése”

COM(2005) 206 final

(2006/C 28/07)

2005. május 30-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2005. október 5-én elfogadta. (Előadó: Jillian van Turnhout.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2005. október 26–27-én tartott 421. plenáris ülésén (a 2005. október 26-i ülésnapon) 126 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tudomásul veszi az Európai ifjúsági paktumot és annak kidolgozását abban a formában, ahogyan azt az Európai Bizottság ifjúságot érintő európai szakpolitikákról szóló közleménye kifejti. Ez a közlemény megfelelő keretet biztosít, amely alkalmas arra, hogy az Európai Unióban élő fiatalokat érintő területek szakpolitikáinak jövőbeli kialakításához alapként szolgáljon.

1.2 Európa sorsa egyre inkább azon a képességén múlik, képes-e gyermek- és ifjúsághoz tartozó társadalmak kialakítására a gyermekek és a fiatalok számára. A növekedésre és a munkahelyteremtésre koncentráló átdolgozott lisszaboni stratégia részét képező Európai ifjúsági paktum elfogadása az Európai Tanács 2005. tavaszi ülésén annak elismerését jelenti, hogy a fiatalok integrálása a társadalomba és a munka világába, valamint a bennük rejlő lehetőségek jobb kihasználása létfontosságú feltételei a folyamatos és fenntartható fejlődéshez való visszatérésnek Európában.

1.3 A fiatalokkal szemben a mai társadalomban megfogalmazódó számos kihívás jelentőségét felismerve az EGSZB immár több mint egy évtizede rendszeresen hozzájárul a közösségi szintű ifjúságpolitika kialakításához. (1) Fontos vitákat

(1) Fehér könyv: Ifjúságpolitika (HL C 116., 2001.4.20. – Előadó: Jillian Hassett van Turnhout), „Az Európai Bizottság Fehér Könyve - Új lendület Európa fiataljai számára” (HL C 149., 2002.6.21. – Előadó: Jillian Hassett van Turnhout), „Javaslat a »2004 – A Sporton keresztül megvalósuló oktatás európai évének megalapításáról« szülő európai parlamenti és tanácsi határozatra” (HL C 149., 2002.6.21. – Előadó: Christoforos Koryfidis), „Javaslat” Az európai szinten tevékenykedő ifjúsági szervezetek támogatását célzó közösségi cselekvési program létrehozásáról „szülő európai parlamenti és tanácsi határozatra” (HL C 10., 2004.1.14. – Előadó: Jillian Hassett van Turnhout) SOC/174 „Nemzedékek közötti kapcsolatok” (HL C 157., 2005.6.28. – Előadó: Jean-Michel Bloch-Lainé), SOC/177 „Javaslat az Európai Parlament és a Tanács határozatára a” Cselekvő ifjúság „program létrehozásáról a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra”. (HL C 234., 2005.9.22. – Előadó: J.I. Rodríguez García-Caro).

kezdeményezett olyan központi jelentőségű területekről, mint a fiatalok foglalkoztatása, a társadalmi integráció, az oktatás, a mobilitás, a társadalmi folyamatokban való részvétel vagy a civil szervezetek szerepe. Emellett az EGSZB tudatában van az Európai Unióra jelenleg váró kihívásoknak is, valamint annak, hogy mennyire szükséges a bizalom visszaszerzése.

1.4 Az EGSZB azt ajánlja, hogy e keret középpontjába a fiatalok kerüljenek, akiket – megfelelő lehetőségeket biztosítva számukra – ösztönözni kell arra, hogy tevékeny részt vállaljanak e politikák kialakításában. A változásokhoz való hozzájárulás fontos motiváció a fiatalok számára, ami képes lehet aktivizálásukra. A tagállamoknak és intézményeknek rendelkezésre kell bocsátaniuk a szükséges erőforrásokat, támogatásokat, illetve mechanizmusokat annak érdekében, hogy a fiatalok számára minden szinten könnyebbé váljon az életüket befolyásoló döntésekben és cselekedetekben való részvétel.

1.5 Európának minden eddiginél nagyobb szüksége van a fiatalok folyamatos elkötelezettségére aziránt, hogy integrált, versenyképes, biztonságos és befogadó Európát építsünk. Ahhoz, hogy igazán jelentsen valamit a fiatalok számára, az Európai Uniónak pozitívan kell hatnia életükre, kifejezetten érdeklődni, illetve látható módon, kreatívan válaszolnia kell igényeikre. E kezdeményezés sikere egyben valamennyi érintett fél bevonásán múlik, különös tekintettel az ifjúsági szervezetekre, valamint a regionális és helyi önkormányzatokra, illetve a szociális partnerekre. Az EGSZB magáévá teszi a magas szintű munkacsoportnak a kibővített Európai Unió társadalompolitikája jövőjéről készített jelentéséből „merített gondolatot”: „a generációk közötti új paktumról”, az „időskorúakra koncentráló és félelemre alapuló paktumról... az ifjúságot középpontba állító és bizalomra alapuló paktumra való áttérés...mindezen félelmek átalakítása egy olyan folyamattá, amelyben »mindenki nyer«, és amely a pozitív jövőképen és a generációk közötti új egyensúlyon nyugszik.”

1.6 Következésképpen az EGSZB azt reméli, hogy a tárgyalat közlemény mind európai, mind tagállami szinten megteremtje a döntéshozók és a fiatalok közötti szorosabb partnerség alapját.

A fiatalok és az ifjúsági szervezetek valódi és folyamatos bevonása a politikák kialakításába és végrehajtásába lehetővé teszi majd, hogy napirendre kerüljenek valódi igényeik, és hogy sajátjuknak érezzék a lisszaboni folyamatot.

2. Háttér

2.1 Az Európai Tanács március 22–23-i, tavaszi ülésén az EU állam- és kormányfői elfogadták az „Európai ifjúsági paktumot”.^(?) Az e paktumot javasoló Franciaország, Németország, Spanyolország és Svédország államfői négy fő kérdést határoztak meg: a fiatalok sebezhetőségét; a nemzedékeken átívelő szolidaritás kialakításának igényét az előregedő társadalomban; a fiatalok oktatással és képzéssel való ellátásának igényét; a fiatalokat érintő politikai területek jobb összehangolásának igényét.

2.2 A közlemény számos olyan üggyel és politikai területtel foglalkozik, melyek kiemelt jelentőségűek az európai fiatalok számára és melyeknek fontosságát az Európai Bizottság „Új lendület Európa fiataljai számára” című fehér könyve, valamint az ezt követő 2002. június 27-i, az európai ifjúságpolitika kereteit meghatározó tanácsi állásfoglalás is rögzíti.

2.3 A Tanács tavaszi ülésének következtetéseire adott válaszként az Európai Bizottság április 12-én integrált iránymutatásokat^(?) fogadott el. Ez az iránymutatás-csomag, mely egyrészt egy átfogó gazdasági iránymutatásokra tett ajánlásból, másrészt pedig egy foglalkoztatási iránymutatásokra vonatkozó tanácsi határozatra tett támogatott javaslatból áll, a tagállamok által meghatározandó nemzeti reformprogramok alapjaként fog majd szolgálni.

2.4 Az iránymutatások bevezetője hangsúlyozza az érintett szereplők bevonásának fontosságát a lisszaboni stratégiába, leszögezve azt is, hogy a tagállamok, illetve az EU minden alkalmat ragadjanak meg, hogy bevonják a helyi és regionális önkormányzatokat, a szociális partnereket, valamint a civil társadalmat az integrált iránymutatások végrehajtásába.

2.5 Míg az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások a gazdaságpolitikáknak a lisszaboni célok eléréséhez nyújtott hozzájárulását taglalják, a foglalkoztatási iránymutatások elsősorban az európai foglalkoztatási stratégiához kapcsolódnak és a tagállamok foglalkoztatási politikájának összehangolását hivatottak szolgálni. Épp a foglalkoztatási iránymutatások területe az, ahol (külön hivatkozással az Európai ifjúsági paktumra) a paktum néhány tevékenységi körét átvették az integrált iránymutatások közé. Különösen két iránymutatás tükrözi az Európai ifjúsági paktum tartalmát: a 18. iránymutatás, mely magában foglalja a fiataloknak szánt foglalkoztatási pályák kialakítását, a fiatalok munkanélküliségének visszaszorítását, a munka és a magánélet jobb összeegyeztethetőségét, valamint jobb gyermekgondozási

lehetőségeket; illetve a 23. iránymutatás, amely magában foglalja az iskolákból kimaradók számának csökkentését, a szakmai alapképzéshez, valamint a középfokú és felsőoktatáshoz való fokozottabb hozzáférést, ideértve a szakmai gyakorlatságot és a vállalkozói ismeretek oktatását is. Hasonlóképp a 24. iránymutatás tárgyalja az oktatási és képzési eszközök kínálatának kiszélesítését, a képzések átláthatóságát támogató keretek kialakítását, a képzések tényleges elismerését és a nem formális és informális tanulás érvényesítését. A foglalkoztatási iránymutatások végén újfent leszögezik, hogy a tagállamoknak a változás érdekében széleskörű partnerséget kell létrehozniuk a parlamenti szervek és az érdekelt felek bevonásával, ideértve a regionális és helyi szintű szereplőket is.

2.6 Ez a kezdeményezés kiemeli a fiatalok szerepét a növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló lisszaboni partnerség legfontosabb területein, különösen az Európai foglalkoztatási és társadalmi befogadási stratégiákon, illetve az „Oktatás és képzés – 2010” munkaprogramon keresztül, és felveti az ezeken belüli kezdeményezések összehangolásának igényét.

2.7 A paktum elfogadása egybeesik az „Új lendület az európai ifjúság számára” tárgyában 2001-ben kiadott fehér könyv első végrehajtási időszakának lezárásával. Az említett fehér könyv folyamánya volt a 2002 júniusában elfogadott tanácsi állásfoglalás. Ez – a fiatalok aktív szerepvállalását elősegítendő – európai együttműködési keretet teremtett az ifjúságpolitika területén a nyílt koordináció módszerének bevezetése, illetve az ifjúságpolitikai dimenzió más politikákba való bevonása révén.

2.8 Az Európai ifjúsági paktum az Európai Tanács tavaszi ülésén elfogadott végleges formájában hangsúlyozza annak szükségességét, hogy az európai fiatalok hasznélvezői legyenek egy sor a lisszaboni stratégia szerves részét képező politikának és intézkedésnek; emellett a fiatalok oktatásának, képzésének, mobilitásának, szakmai beilleszkedésének, illetve társadalmi integrációjának javítását célozza, valamint igyekszik megkönnyíteni a hivatás és a családi élet összeegyeztetését. Az Európai ifjúsági paktum törekvései között az is szerepel, hogy biztosítsa az ez irányú kezdeményezések általános összhangját és a fiatalság érdekében történő erőteljes és folyamatos mozgósítás kiindulási pontjaként szolgáljon. Azt is megjegyzi, hogy az Európai ifjúsági paktum sikere az összes érintett szereplő bevonásán múlik, ideértve elsősorban nemzeti, regionális és helyi ifjúsági szervezeteket, valamint az európai, regionális és helyi önkormányzatokat, illetve a szociális partnereket. A tagállamok számára intézménycsomag kidolgozását javasolják a következő három területen: 1) foglalkoztatás, integráció és társadalmi előrelépés; 2) oktatás, képzés és mobilitás; és 3) a családi élet és a hivatás összeegyeztetése

^(?) http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/84335.pdf

^(?) SOC/206 „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17.), előadó: Henri Malosse.

3. A fiatalok bevonása

3.1 E vélemény kidolgozásakor az EGSZB 2005. szeptember 6-án konzultációt szervezett fiatalokat tömörítő szervezetek képviselői számára. E konzultáció eredményei bekerültek a véleménybe.

3.2 A fiatalok bevonása a cselekvés minden szálának kiindulópontja kell, hogy legyen. Bármilyen fiatalokra irányuló politikát az ifjúsági részvétel alapelveként kell jellemeznie: olyan elvről van szó, mely mind európai, mind nemzetközi szinten többszörösen megerősítésre került⁽⁴⁾ Miközben üdvözlő a fiatalokkal való európai szintű konzultációra irányuló intézkedéseket, különösen a „États généraux” 2005-ös megszervezése révén, az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy a közlemény nem fejt ki kellőképpen, megfogható ajánlások formájában a fiatalok és az ifjúsági szervezetek tagállami szintű bevonásának, részvételük biztosításának módját. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy használjanak kreatívabb módszereket a fiatalok megnyerése és a velük való kapcsolatfelvétel érdekében.

3.3 Az EGSZB hangsúlyozza a fiatalok tevékeny részvételének és autonómiájának fontosságát, nem csak a munkaerőpiacon, hanem általában véve a társadalomban. A fiatalok autonómiája és aktív részvétele a társadalomban egyszerre kell, hogy cél és olyan eszköz legyen, amely hozzájárul a fiatalok személyes fejlődéséhez, kezdeményezőkézségük kialakulásához, társadalmi beilleszkedésükhöz, valamint általában véve a társadalmi kohézióhoz.

3.4 Az EGSZB sajnálattal veszi tudomásul, hogy a fiatalok és az ifjúsági szervezetek valódi bevonásának mechanizmusai nem kerülnek világos kifejtésre a közleményben. A 3.1. pontban említett 2005. szeptember 6-i meghallgatás során például diák-szervezetek hangsúlyozták, hogy az, hogy az ifjúság közérdekű intézmények megbízásából lép fel – ebben az esetben az egyetemisták szociális védelmének kötelező rendszere ügyében – milyen mértékben teszi lehetővé az ifjúság egésze – és nem csupán a szervezett ifjúság – számára, hogy felvállalják a felelősséget és mint olyanok megnyilvánulhassanak. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, politikáikat a fiatalokkal és az ifjúsági szervezetekkel partnerségben dolgozzák ki és hajtsák végre, és ezt követően is minden lépésbe vonják be őket. A fiatalok és az ifjúsági szervezetek, valamint a szociális partnerek véleményét feltétlenül ki kell kérni, az ehhez a nemzeti lisszaboni reformprogramokhoz kötődő kezdeményezéshez kapcsolódó intézkedések kidolgozása és végrehajtásuk nyomán követése kapcsán.

⁽⁴⁾ EGSZB fehér könyv: Ifjúságpolitika, (HL C 116., 2001.4.20; az ENSZ nyilatkozata az Ifjúság Nemzetközi Évéről (1985): „Béke, részvétel, fejlődés”; ENSZ Gyermekjogi egyezmény, 1989; A fiatalok települési és regionális életben való részvételének európai chartája, Európai Regionális és Helyhatóságok Kongresszusa, 1992; A Tanács és az ifjúsági miniszterek közös állásfoglalása, 1999. február 8-i tanácsülés (HL 1999/C 42/01).

3.5 Az EGSZB várakozással tekint az elé, hogy kézhez kapja az Európai Bizottság összefoglaló jelentését,⁽⁵⁾ amely a tagállamok eddigi, az OMC-folyamat⁽⁶⁾ részét képező ifjúsági részvétel terén végzett munkáját dokumentálja. Az összefoglaló jelentés remélhetőleg a bevált gyakorlatok néhány olyan példájával tud majd szolgálni, amelyeket a többi tagállam is átvehet.

3.6 Az EGSZB tisztázni kívánja a civil szervezetek, így különösen az ifjúsági szervezetek szerepét a nyílt koordinációs módszer ciklusában. Érdemes emlékeztetni arra, hogy a Lisszaboni Európai Tanács következtetéseinek 38. bekezdése leírja az NGO-k szerepét a nyílt koordinációs módszerben⁽⁷⁾. Az EGSZB szaktudásával és tapasztalatával e téren tevékenyen felléphet és részt vállalhat egy olyan, a fiatalok és ifjúsági szervezetek bevonását célzó eljárás kidolgozásában, amely aztán a saját berkein belül kerül bevezetésre.

4. Az ifjúság szerepe a növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló lisszaboni partnerségben

4.1 Az EGSZB üdvözlő azt a kiemelt figyelmet, amelyet a paktum a fiatalok foglalkoztatása kérdésének szentel. Míndazonáltal az ifjúsági paktum kidolgozása és végrehajtása egy olyan szemszögből kell hogy történjen, mely a paktumot nem csak a lisszaboni stratégia egyik elemének, hanem önmagában is fontos célnak tartja. Ezen túlmenően, miközben a lisszaboni stratégia sikere fontos a fiatalok számára, a fiatalok ugyancsak fontosak ahhoz, hogy egyáltalán sikerre lehessen vinni a lisszaboni stratégiát. A fiatalokba való befektetés létfontosságú feltétele a kedvezőbb növekedési és foglalkoztatási rátáknak, a folyamatos innovációnak és az erősebb vállalkozói kedvnek. A lisszaboni stratégia működésbe hozásához szükséges a fiatalok bevonása, az, hogy a lisszaboni célkitűzéseket sajátjuknak érezzék, és elkötelezzék magukat irántuk.

4.2 A foglalkoztatás kérdése hasonlóképp központi helyet foglal el az európai polgárokat nyugtalanító kérdések között, és minden erőfeszítésre szükség van a munkanélküliség leküzdése érdekében, melynek elfogadhatatlan szintje valódi fenyegetést jelent társadalmaink kohéziójára nézve⁽⁸⁾. A fiatalok munkanélküliségi szintje Európában még mindig több mint kétszerese az átlagos munkanélküliségi rátának. Sok fiatal kell, hogy

⁽⁵⁾ Ez várhatóan 2005 végén fog majd megjelenni.

⁽⁶⁾ A nyílt koordinációs módszer.

⁽⁷⁾ A lisszaboni következtetések (38) bekezdése kinyilvánítja, hogy az Európai Bizottság, különböző szolgáltatókkal és felhasználókkal, nevezetesen a szociális partnerekkel, vállalatokkal és NGO-kkal együttműködve kialakítja a legjobb gyakorlatok kiértékelésének és a változások megfelelő mederbe terelésének módszerét

⁽⁸⁾ Az Európai Tanács elnökségi következtetése, Luxembourg 1997.

szembenézzon azzal a nagyon is reális lehetőséggel, hogy munkanélküliként vagy alacsony jövedelemmel kell tengetnie életét. A háttérüket tekintve hátrányos helyzetű fiatalok, etnikai kisebbségek, bevándorlók, fogyatékkal élők és nők számára még nagyobb a szociális kirekesztés kockázata. Mindent egybevetve az ifjúság egészét érinti a destabilizálódás, az elszegényedés és a függőségi viszonyok jelensége, ami soha nem látott történelmi dráma, de egyben a fiatalok és a társadalom közös szolidaritásának új lehetősége is az ebből az Európában szokatlan helyzetből történő kilábalásra.

4.3 A fiatalokat jobban fenyegeti a munkanélküliség, illetve, amennyiben dolgoznak, az alacsony jövedelem veszélye.⁽⁹⁾ A lisszaboni stratégiának nem csak a mennyiségi, hanem a minőségi munkahelyteremtés is célja. Annak érdekében, hogy a munkaerőpiacra való bejutás minden fiatal számára valóban lehetséges legyen, nagyobb hangsúlyt kell fektetni a megfelelő szakmai képzésre, illetve a fiatalok számára megfelelő oktatásra, szakmai gyakorlatszerzésre és módszerekre, amelyek lehetővé teszik számukra az alapvetően fontos képesítések megszerzését, valamint arra, hogy a fiatalok elsajátítsák a személyes és szakmai önmegvalósításukhoz és az életben való boldogulásukhoz szükséges készségeket. Ezenkívül olyan iskolai képzés szükséges, amely képessé teszi a fiatalokat arra, hogy megállják a helyüket szakmai életükben, és sikeresen tudjanak élni a járulékos továbbképzési lehetőségekkel.

4.4 Az EGSZB aláhúzza az európai demográfiai változások felismerését és az Európai Bizottság demográfiai változásokkal való szembenézéséről kiadott zöld könyvével való kapcsolatot.⁽¹⁰⁾ A 0–14 évesek száma például 2000 és 2015 között 11 %-kal fog csökkenni, amit 2030-ig további 6 %-os csökkenés követ. E változással párhuzamosan az EGSZB kiemeli az Európában zajló társadalmi, kulturális és politikai változások jelentőségét is. A demográfiai változások nem pusztán statisztikákban és számokban ragadhatók meg, így elengedhetetlen, hogy a megfelelő politikák és intézkedések megfontolásakor ennél tágabb nézőpontból tekintsünk a kérdésre. Ahogyan azt a kibővített Európai Unió társadalompolitikájának jövőjét tanulmányozó magas szintű munkacsoport észrevételezi, a fiatalok csoportja relatív súlyának legalább 2025-ig számottevő csökkenését jelző demográfiai helyzet egyfajta esélyt jelent, ha megragadjuk, mivel implicálja a „társadalmi erőforrások iránt csökkent keresletet” és annak a lehetőségét, hogy fenntartható ráfordítással lényegi javulást lehessen elérni ezeken a területeken.

4.5 Ezért az EGSZB úgy véli, hogy a *fiatalokért* és a *fiatalokkal* megvalósítandó európai paktum lehetőséget teremthetne az európai fiatalok életkörülményeinek és kilátásainak jelentős javítására, míg egyidejűleg megerősíthetné a lisszaboni stratégia eredményes végrehajtását.

5. Az Európai ifjúsági paktum

5.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Tanács következtetéseit, melyek szerint a fiatalok hasznélvezői lesznek egy sor, a lisszaboni stratégia szerves részét képező politikának és intézkedésnek.

⁽⁹⁾ A magas szintű csoport jelentése a kibővített Európai Unió jövőbeni szociálpolitikájáról.

⁽¹⁰⁾ COM(2005) 94 – „Demográfiai változás – generációk közötti szolidaritás”

5.2 A közleményben az integrált iránymutatások következő szempontjait azonosították, mint az ifjúsági paktum hatásának maximális kihasználásához szükséges eszközöket:

- (i) A foglalkoztatást, integrációt és társadalmi előrejutást célzó intézkedések. Az integrált iránymutatások főképp a mennyiségi és minőségi munkahelyteremtésre irányuló foglalkoztatási politikákkal foglalkoznak.
- (ii) Az oktatásra, képzésre és mobilitásra irányuló intézkedések. Az integrált iránymutatások kiemelik annak szükségességét, hogy Európa kiterjessze és javítsa a humán erőforrás terén tett befektetéseket, illetve kiigazítsa oktatási és képzési rendszereit. Ezenfelül arra ösztönzik a tagállamokat, hogy növeljék a mobilitás lehetőségeit, ideértve például a fiatalok külföldi munkavállalási, illetve tanulási lehetőségeinek szélesítését.
- (iii) A családi élet és a hivatás összeegyeztetésére irányuló intézkedések. Az integrált iránymutatások megoldást keresnek a hivatás és a magánélet közötti jobb egyensúly megvalósítására, kiterve olyan kérdéskörökre is, mint a gyermekellátás, a családbarát munkahely és az egyenjogúság.

5.3 Az EGSZB csalódottan veszi tudomásul, hogy miközben a fenti területek mindegyikén sor került intézkedések megfogalmazására, a közlemény elmulasztja az explicit, számokban is kifejezhető célok meghatározását akár a tagállamok, akár az Európai Bizottság számára. Olyan időszakban, amikor a polgárok megkérdőjelezzik az Európai Unió értékét, létfontosságú, hogy Európát a hatékony cselekvő szerepében lássák. Ennek elérése érdekében alapvető jelentőségű, hogy egyértelmű, eredményorientált, számokban kifejezett célokra van szükség.

5.4 Ösztönözni kell a nemzeti kormányokat célkitűzéseik számszerűsítésére, és világos célszámok megfogalmazására nemzeti reformprogramjaikban. Ezek a célkitűzések és célszámok nem csak a felsorolt területeken azonosított kihívásokat kell, hogy érintsék, hanem olyan kérdésekre is ki kell terjedniük, amelyek bár közvetett, ám mégis jelentős hatást gyakorolnak a célkitűzések elérésére. A lakáshoz jutás és a lakáskörülmények, valamint a fiatal szülőkkel kapcsolatos családpolitika kiemelkedő fontosságúak ezen kérdések között. Az is fontos, hogy hathatós egyeztető mechanizmusok épüljenek ki mind európai, mind tagállami szinten, biztosítandó minden terület összehangolt megközelítését.

5.5 Az EGSZB azt kéri, hogy kerüljön megfontolásra az alábbi számszerűsített céloknak a tagállamok lisszaboni stratégiára vonatkozó reformprogramjaiba való beépítése:

- Célok kijelölése minden tagállam számára a munkanélküli fiatalok számának legalább 50 %-kal való csökkentésére a 2006 és 2010 közötti időszakban (a jelenlegi munkanélkülségi ráta 17,9 % az Európai Unióban a 25 év alattiakat illetően)⁽¹¹⁾

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye, 3. oldal.

- Szociális védelmi rendszerek kialakítása, melyek lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy maguk dönthessenek saját jövőjükéről.
- A fiatalok társadalmi befogadását elősegítő intézkedések kezdeményezése, különös tekintettel az oktatásból, képzésből, foglalkoztatásból kikerült, illetve munkanélküliként nem bejegyzett fiatalok problémájának leküzdésére.
- A szakmai és technológiai képzésekben a lányok és a fiúk hozzáférése között tapasztalható eltérés csökkentésének, valamint a kezdő fizetések közötti eltérések mérséklésének célként való kitűzése.
- A korai iskolaelhagyók számának 50 %-kal történő csökkentése a 2006–2010 közötti időszakban, és a szakmai gyakorlatok támogatása.
- Az idegen nyelvek ismeretének előtérbe helyezése az oktatási és foglalkoztatási lehetőségek, illetve a fiatalok mobilitásának javítása révén.
- A fiatalok vállalkozói kedvének előmozdítása pénzügyi és technikai támogatás nyújtásával, valamint a vállalkozások megvásárlásához, átruházásához és indításához kapcsolódó bürokratikus akadályok minimálisra csökkentésével.
- A szabályozott és felügyelt koragyermekkorai oktatás és ellátás megállapított feltételek szerinti támogatása.
- A hátrányos helyzetű családok kiegészítő támogatása.

5.6 Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, folytassa munkáját az ifjúsági munka elismerése terén, és örömmel tekint az olyan intézkedések bevezetése elé, mint a „Youthpass”. Azonban úgy véli, hogy a „Youthpass” önmagában nem elegendő az ifjúsági munka elismerésének megerősítéséhez. Ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság kezdjen tárgyalásokat a munkaadói és munkavállalói szervezetekkel, a formális oktatási rendszer képviselőivel és a megfelelő nem kormányzati szervezetekkel olyan sokoldalú módszer kidolgozása végett, melynek segítségével fokozható a köztudatban annak felismerése, hogy az ifjúsági munka hozzájárul a fiatalok fejlődéséhez, valamint hogy a fiatalok szakértelmet, értékrendet és viselkedésformát sajátítanak el az ifjúsági szervezetekben és ifjúsági munkában való aktív részvétel által. Az EGSZB megkönnyítené ezt a folyamatot.

5.7 A Világgazdasági Fórum versenyképességre vonatkozó ranglistáján magas helyezéseket elérő európai országok mindegyikére jellemző a társadalompolitikába, illetve szociális védelembe történő erőteljes beruházás, a nagy mértékű foglalkoztatottság, és a társadalmi transzferek utáni alacsony szegénységi

mutatók.⁽¹²⁾ A siker zálogai az olyan szolidaritás elvén alapuló fenntartható társadalombiztosítási rendszerek, melyeket úgy terveztek, hogy az egyén életében előforduló legfontosabb kockázatok ellen védelmet nyújtsanak.

5.8 Az EGSZB sürgeti a vidéki területeken és a szegény városi területeken élő fiatalok helyzetének alaposabb átgondolását. A fiatalok gyakran kerülnek hátrányos helyzetbe lakhelyükből kifolyólag. Számos vidéki és szegény városi területen a fiatalok nem férnek hozzá magas szintű oktatáshoz, képzéshez, mobilitáshoz, egészségügyi szolgáltatásokhoz, szórakozási lehetőségekhez, foglalkoztatási alkalmakhoz, illetve nincs esélyük a civil társadalomba való bekapcsolódásra. Célrányos intézkedésekkel kell biztosítani, hogy a bizonyos földrajzi területeken élő fiatalok teljes mértékben részesüljenek a lehetőségekből, és megfelelő választási lehetőségeik legyenek a különböző élethelyzetekben. Sok vidéki terület annyira kiesik, hogy az ott élő fiatalok nem jutnak megfelelő tájékoztatáshoz, különösen lehetőségeik tekintetében.

5.9 Az EGSZB üdvözli a súlyosan hátrányos helyzetű fiatalok társadalmi integrációjáról készített tanulmány 2005-ös elindítására vonatkozó javaslatot. A tagállamoknak azonban szembe kell nézniük a gyermekszegénység felszámolásának kihívásával, és azonnal megfelelő számszerűsített célokat kell megfogalmazniuk. Az ezzel a kihívással való szembenézés átfogó, folyamatos és mindenféle forrással ellátott cselekvési programot igényel majd, amely számot vet a gyermekszegénység sokdimenziós természetével. A gyermekszegénység súlyos hatással van a gyermekekre kérdések egész sora tekintetében, mint az egészség, az oktatás, és még a tekintetben is, hogy milyenek egy gyermek „életkilátásai”, arra való esélye, hogy valaha kitörjön a szegénységcsapdából. A tagállamoknak haladéktalanul el kell kezdeniük az e kérdések teljes körére kiterjedő politikák végrehajtását.

5.10 Az Európai Bizottság elkötelezte magát a fogyatékosok esélyegyenlőségének biztosítására, ahogy azt a 2003-as keltezésű, a fogyatékos emberek esélyegyenlőségére vonatkozó európai cselekvési terv is világosan megerősíti.⁽¹³⁾ Ezért az Európai Bizottság kötelessége, hogy összes cselekvési területén fellépjen a megkülönböztetés ellen. A fogyatékosok terén biztosított esélyegyenlőség szükséges ahhoz, hogy a fogyatékos emberek teljes és egyenjogú tagként vegyenek részt a társadalomban és oda be is illeszkedjenek. Annak érdekében, hogy a fiatal fogyatékosoknak az ifjúságpolitikába történő teljes körű bevonása megvalósulhasson, az EGSZB a következő pontok beillesztését szorgalmazza a közleménybe: az ifjúsági program intézkedéseiben való egyenjogú részvétel; az ifjúságpolitikával és ifjúsági projektekkal, valamint a tudatosság erősítésére irányuló intézkedésekkel kapcsolatos információhoz való egyenjogú hozzáférés.

⁽¹²⁾ A magas szintű csoport jelentése a kibővített Európai Unió jövőbeni szociálpolitikájáról, 2004. május.

⁽¹³⁾ COM(2003) 650, final. Brüsszel, 2003.10.30.

5.11 A fiatalok terminus nem homogén kategóriát takar. Ezért az EGSZB kéri, hogy tagállami szinten olyan politikákat fogalmazzanak meg, amelyek megfelelő módon figyelembe veszik mind a munkaerőpiac igényeit, mind pedig az egyének érdekeit. Ugyanakkor javasolja az Európai Bizottságnak, hogy készítsen elemzést az európai fiatalok helyzetéről és igényeiről.

6. A fiatalok állampolgári szerepvállalása

6.1 Az EGSZB elismerését fejezi ki az Európai Bizottságnak, amiért az e kezdeményezés részévé tette a fiatalok állampolgári szerepvállalását, noha az nem került be az Európai ifjúsági paktumba. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon javaslatával, hogy megtartsa és megerősítse a négy jelenlegi célkitűzést, vagyis: a részvételt; az információt; az önkéntes tevékenységeket és az ifjúsági kérdések ismeretét. Az EGSZB azonban kiemeli annak fontosságát, hogy a nyílt koordináció módszere mostantól koncentráljon a megfogható eredményekre. Ezért ahol a nyílt koordinációs módszer hiányosságai kimutathatók, ott erre fel kell hívni a figyelmet, és a problémát orvosolni kell.

6.2 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a tagállamok a részvétel és az információ közös célkitűzései tekintetében 2005 végéig készítenek jelentést, valamint, hogy az önkéntes tevékenységekről és az ifjúsági terület alaposabb ismeretéről szóló jelentések 2006-ban készülnek el. Azonban az EGSZB fokozott partnerséget tart szükségesnek, és kiemeli minden érintett bevonásának értékét, ami az elért haladásról szóló nemzeti jelentések összeállítását illeti, különös tekintettel a fiatalokra és az ifjúsági szervezetekre. Az átláthatóság érdekében az is fontos, hogy ezeket a jelentéseket a nyilvánosság bevonásával alakítsák ki, és/vagy legalább tegyék őket közzé benyújtásukat követően. Minden civil szervezetet ösztönözni és anyagilag támogatni kell annak érdekében, hogy alakítsa ki saját értékelését a nyílt konzultációs módszer folyamatáról.

6.3 A civil szervezetek és a szociális partnerek szerves részei minden pluralista demokráciának. E tekintetben az ifjúsági szervezetekre értékes szerep hárul az állampolgári szerepvállalás és részvétel ösztönzésében. Ezt a szerepet a fiatalokkal és a fiatalokért folytatott közvetlen munka révén töltik be, fejlesztve azok egyéni készségeit és bizalmát, úgy, hogy megismerhessék a magukban rejlő lehetőségeket és elérhessék az optimális élet-színvonalat és -minőséget. Ezek a szervezetek az alulról jövő kezdeményezések szintjén működnek, a saját környékükről származó egyének és csoportok segítségével keresve megoldást a helyi problémákra. Azon is munkálkodnak, hogy ösztönözzék és fejlesszék a fiatalok az irányú képességét, hogy érdekeiket saját maguk védjék meg. Az ifjúsági civil szervezeteket megfelelő pénzügyi támogatásban kell részesíteni, és biztosítani kell számukra a megfelelő elismerést és az ahhoz szükséges eszközöket, hogy minden szinten valódi szereplőként vehessenek részt a döntéshozatalban és a társadalomban.

6.4 Az európai civil szervezetek civil párbeszédben való képviselőtéről folyó viták során az EGSZB már több alkalommal⁽¹⁴⁾ hangsúlyozta, hogy csak a szilárdan megalapozott reprezentativitás ruházhatja fel a civil társadalom szereplőit azzal a joggal, hogy részt vegyenek az európai bizottsági határozatok alakításának és előkészítésének folyamatában, ahogy ez igaz az európai szociális párbeszédben részt vevő szociális partnerek esetében.

6.5 Az EGSZB csalódottan veszi tudomásul, hogy az önkénteseknek az Európai Bizottság által kiemelt fő társadalmi hozzájárulása a természeti katasztrófákban játszott szerepük volt. Miközben méltó és fontos szerepről van szó, az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak el kellene ismernie és ki kellene emelnie azt a folyamatos szerepet, amelyet az önkéntesek civil szervezetek széles körében játszanak helyi, regionális, nemzeti és európai szinten. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a fiatalok önkéntes tevékenysége nem csak azok pszichológiai és erkölcsi szükségleteit elégíti ki, hanem a szociális ellátás és gondozás terén számos szolgáltatás egyenes előfeltétele, illetve hozzájárulhat e szolgáltatások költségeinek csökkentéséhez. Ezért felkéri a tagállamokat, hogy többek között megfelelő adópolitikai intézkedések segítségével ösztönözzék az ilyen önkéntes tevékenységet.

6.6 Az EGSZB sajnálja, hogy a javasolt intézkedések száma minimális, és ezek sem tartalmaznak számszerűsített célokat, illetve világos célkitűzéseket. Ez kihagyott lehetőség arra, hogy ezen a fontos területen előrelépjünk.

6.7 Az európai programok fontos szerepet játszanak, amennyiben hozzájárulnak a nyílt koordinációs módszer és az Európai ifjúsági paktum célkitűzéseikhez, valamint ahhoz, hogy a fiatalok nagyobb mértékben vegyenek részt az őket érintő politikákban. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt az álláspontját, hogy a fiatalok tevékeny és szerepvállaló polgárrá válását ösztönző projekteket, valamint az olyan projekteket, melyek képességeik fejlesztését hivatottak segíteni, helyi, regionális és európai szinten a különböző európai programok keretein belül kell fejleszteni. Bár igaz, hogy sok program működőképes e keretek között, arra is szükség van, hogy ösztönözzék e programoknak a fiatalok és az ifjúsági szervezetek által, illetve javára történő felhasználását, és hogy ezeket a programokat „ifjúságbarátabbá” tegyék. A különböző programok és különösképp az Európai Szociális Alap, illetve a strukturális alapok felhasználása kitűnő alkalom arra, hogy az

⁽¹⁴⁾ Lásd többek között az 1999. október 15. és 16. között ülésezett, „Európai szinten szervezett civil társadalom első konventjének” dokumentációs anyagát, valamint a 2001. november 8. és 9. között megrendezett „A szervezett civil társadalom szerepe az európai kormányzásban” elnevezésű konferenciát, illetve az ide tartozó véleményeket: „A civil társadalmi szervezetek szerepe és hozzájárulása az európai építményhez”, 1999. szeptember 23., (HL C 329., 1999. november 17.), „Az Európai Bizottság és a nem kormányzati szervezetek: egy erősebb partnerség kiépítése”, 2000. július 13., (HL C 268., 2000. szeptember 19.), „Szervezett civil társadalom és európai kormányzás – Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hozzájárulása a fehér könyv kidolgozásához”, 2001. április 26., (HL C 193., 2001. július 10.), „Fehér könyv az európai kormányzásról”, 2002. március 21., (HL C 125., 2002. május 27.).

ifjúságpolitika terén elmozduljunk a retorikától a cselekvés irányába. A fiatalok életkörülményeinek és foglalkoztatásának javítását célzó különböző projektek gyakran túl kicsik ahhoz, hogy ezekből az alapokból támogathatnák őket. Ezért az Európai Bizottságnak, illetve a tagállamoknak fel kellene vennie a kapcsolatot az ifjúsági szervezetekkel annak érdekében, hogy könnyebbé váljon az EU programok forrásainak felhasználhatósága Európa fiataljai javára.

6.8 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai ifjúsági program az, amely a legtöbb lehetőséget rejti magában a fiatalok személyes és társadalmi fejlődése erősítésének és az állampolgári szerepvállalás ösztönzésének szempontjából. Üdvözöljük az új keletű, 2007-től 2013-ig tartó „Cselekvő ifjúság” program létrehozására irányuló kezdeményezést és továbbra is tevékeny részesei maradunk az előkészítési folyamatnak. Tekintve a program kibővítését és a fiatalok egyre fokozódó igényét arra, hogy részesüljenek belőle, határozottan kérjük a Tanácsot, hogy támogassa a program forrásainak mérsékelt, 1,2 milliárd euróra történő megemelését célzó javaslatot. Úgy gondoljuk továbbá, hogy rendszeres konzultációra van szükség a fiatalokkal, az európai ifjúsági szervezetekkel, valamint az Európai Ifjúsági Fórummal a program végrehajtását illetően. Az EGSZB felkéri a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokat, hogy tegyenek újító kezdeményezéseket annak érdekében, hogy elősegítsék a fiatalok részvételét a nemzeti konzultációs eljárásokban, és tájékoztassák egymást a bevált gyakorlatokról azzal kapcsolatban, hogy a fiatalok milyen szerepet töltenek be szerveiknél.

7. Az ifjúságpolitikai dimenzió beépítése más szakpolitikákba

7.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát, hogy elsősorban az Európai ifjúsági paktum által lefedett

területekre koncentráljunk. Mindazonáltal aláhúzza az integrált, ágazatokat átfogó ifjúságpolitika fontosságát az ifjúsági területen megvalósítandó politikák kialakításakor.

7.2 A politikák kialakításának horizontális megközelítése összehangoltabb és eredményesebb stratégiát tesz lehetővé. A tagállamok foglalkoztatási iránymutatások kidolgozásakor rendszeresen konzultálnak a munkaadói és a szakszervezeti szervezetekkel. Ugyanúgy konzultálniuk kell a fiatalokkal és azok szervezeteivel, amikor őket érintő politikákat dolgoznak ki.

7.3 Az EGSZB „Az elhízás Európában – a civil társadalmi partnerek szerepe és felelőssége” című saját kezdeményezésű véleményében⁽¹⁵⁾ felhívja a figyelmet arra, hogy Európában több mint 14 millió gyermek túlsúlyos, közülük 3 millió igen nagy mértékben. Az azonban még nagyobb aggodalomra ad okot, hogy ez a szám minden évben 400000-rel növekszik. Az EGSZB az összes érintett együttes bevonására hív fel, beleértve a fiatalokat is.

7.4 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság által tanúsított nagymértékű érdeklődést a gyermek- és ifjúság-egészségügyet érintő intézkedések iránt, különösen az egészséges életmód ösztönzését illetően. Úgy véli, hogy ezek különösen fontos és sürgős intézkedések a polgárok számára. Ezért a 2006-ra tervezett, az ilyen intézkedések támogatását célzó kezdeményezések 2005-re történő előrehozatalát szorgalmazza, a már útjára indított konzultációk és kezdeményezések figyelembevételével.

7.5 Az EGSZB arra ösztönzi a Hetedik kutatási keretprogramot, hogy indítson kutatást a fiatalok részvételének hatásáról a képviselői demokráciában és az önkéntes tevékenységekben. Ez a jelentés alkalmas lenne arra, hogy fel tudjuk mérni a részvétel hatását.

Brüsszel, 2005. október 26.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁵⁾ SOC 201 (2005) – „Az elhízás Európában – a civil társadalmi partnerek szerepe és felelőssége” (CESE 649/2005_fin)